

Karantanus:

Otrokom učne knjige — zastonj!

Spet nastopa jesen, z njo pa pričetek novega šolskega leta, ki daje staršem ko otrokom dokaj skrbi in težav. Vsako leto nastopa težavno vprašanje pri oskrbovanju otrok z dragimi šolskimi potrebščinami. Visoka cena knjigam mnogim nadarjenim otrokom naravnost onemogoča ugodno udejstvovanje pri pouku. V celoti pa imajo tozadevne težave vzgojitelji, ki na račun manjkajočih učnih pripomočkov ne morejo doseči kljub vsemu prizadevanju željenih uspehov. Ne obstoja pa samo vprašanje knjig, temveč tudi zvezkov in drugih potrebščin sploh.

Knjige so predrage

Kar knjig tiče, moram reči, da so naše šolske založbe, zlasti z ljudskošolskimi knjigami, odločno predrage. One izdajajo na stotine izvodov teh knjig, celo v mnogih izdajah (IV. čitanka jih je imela sedem), vendar cena ne odgovarja številu izdanih izvodov. Ako zamorejo druge knjižne založbe-družbe (Mohorjeva in razne druge) izdati vsako leto pet do šest, in to različnih knjig, za malenkosten denar, je naravnost čudno, kako je mogoče določiti visoko ceno knjigam, kjer ni nikakega trgovskega tveganja, temveč se iz leta v leto dan uporabljajo, iste ponatiskujejo in jih mora plačevati ponajveč mali človek. Zato bi bilo nujno potrebno, da bi merodajni činitelji določili šolskim knjigam primerno ceno (pisem in sestavljalcem primerno nagrado) in tako omogočili nabavo knjig tudi najrevnejšim.

Pri izobrazbi naj sodelujejo vsi!

Toda tudi pri tej nabavi bi nastopile dokajšnje težave. V splošnem bi moralo veljati pravilo, da sodelujejo pri izobrazbi ljudskih množic vsi sloji. Naj ne bo ta kulturni davek naložen povečini revnim družinam, ampak naj prispevajo k ljudski izobrazbi tudi sloji, ki so premožni ter imajo le enega ali nobenega otroka. Tudi ti, in to v večji, da, celo v največji meri so dolžni, da dajo svoj delež za ljudsko izobrazbo.

Otrok naj dobi vse v šoli!

Problem je rešljiv, in to celo v najkrajšem času. Izvaja se naj načelo, da dobi otrok vse šolske potrebščine od peresa, ravnila, zvezka, knjige in torbe, vse v šoli, da ni treba kupovati staršem otrok ničesar. To bi naj prevzel krajevni šolski odbor, kateri naj postopoma vstavi za vsako leto, začenši s prvim razredom, posebe gotovo vsoto v proračun. V petih, šestih letih imajo vsi otroci na šoli svoje učne pripomočke. Če računamo praktično,

izgleda n. pr. račun za prvi razred s 40 otroki nekako takole:

40 torb po 50 din	2000 din
40 knjig čitank po 16 din	640 din
80 zvezkov po 3 din	240 din
40 peresnikov	20 din
40 škatlic-peresnic po 7 din	280 din
80 svinčnikov po 1.50 din	120 din
40 risank po 2 din	80 din
za razne dopolnilne stvari (če kaj med letom zmanjka)	500 din

Skupaj zneso za I. razred 3880 din

Zelo ugodno računano znaša tak proračun za I. razred za 40 otrok samo 4000 din. Naslednje leto bi bil račun manjši, ker bi za prvi razred marsikaj ne bilo treba kupiti (knjige morajo otroci ob koncu leta vrniti, ako pa jih kakor koli poškodujejo, pa so dolžni brez-pogojno plačati).

Tudi za II. razred bi ne bil račun velik, ker odpadejo n. pr. torbe (ki naj bodo take, da jih eni ko drugi nosijo na ramah) itd. Ob koncu šolskega leta ostanajo knjige drugim. Pozneje pa bi bili ti proračuni še manjši, ker bi šola imela vse potrebne učne knjige, razen zvezkov, že na zalogi.

Predpogoj taki nabavki knjig pa je, da se knjige prepogosto ne menjajo, temveč ostanajo v veljavi za daljšo dobo (10—15 let).

Jasno pa je, da bodo izgledali taki proračuni povsod drugače, saj bodo in so odvisni od krajevnih šolskih prilik in števila šole obiskujočih otrok.

Odkod sredstva?

Kdo naj nosi ta povešek vsako leto? Naravno je, da se naj razdeli sorazmerno med davkoplačevalce. Če računamo letni povešek

davka povprečno 15 din na enega, moremo reči, da je uspeh zagotovljen. Stvarno je pa dolžnost onih, ki kaj imajo, da žrtvujejo nekaj tudi za one, ki si niti preprostega zvezka ne morejo privoščiti. To zahteva že narodna dolžnost. Skratka: povešek par tisočev za šolo prenese vsaka občina in tudi davkoplačevalci. Skrb za knjige in zvezke pa naj prevzame učiteljstvo.

Uspehi bodo odlični

Kakšni pa bodo sedaj vzgojni in učni uspehi? Reči moremo, da naravnost odlični. Otroci bodo čuvali »tugo« imovino, doma ne bo treba nikdar prositi (mnogi otroci na ta račun debelo lažejo) za denar, ker bo sleherni vedel, da se v šoli dobe vse potrebščine. Veselje do pouka in šolskega dela bo rastlo, ker bo imel učenec na razpolago enake stvari kakor njegov tako zvani boljši tovariš. S tem bo rastla tudi — rekli bi lahko za majhne denarce — kulturna vrednota prebivalstva dotičnega kraja. Šolski obisk bo popolnejši, učiteljstvo pa bo s toliko večjo vnmemo delovalo v šoli, ker bo vedelo, da njegovo prizadevanje ne bo brezuspešno, kot je bilo marsikje kljub vestnemu, požrtvovalnemu in trudapolnemu delu učiteljstva do sedaj.

Krajevni šolski odbori naj se zavedajo tozadevne nujnosti in važnosti. Ako store tako, bodo tovrstno glavnico dali na visoke obresti, ki se bodo živo in vidno poznale ob novem doraščajočem rodu. Malo dobre volje, ljubezni do otrok, upoštevanja domače skupnosti in malenkostnih žrtev je treba, pa gre. Kraljevska banska uprava pa bo gotovo odobrila tovrstne naknadne kredite (za letos) in redne postavke v naslednjih proračunih.

Po Jugoslaviji

Novi svetniki Kmetijske zbornice. Glasom § 8 pravil Kmetijske zbornice je z žrebom prenehalo članstvo zborničnega sveta za nekatere svetnike Kmetijske zbornice. V po žrebu izpadli okrajih so se v nedeljo, dne 18. avgusta vršile ponovne volitve svetnikov Kmetijske zbornice. Izvoljeni so bili: Okraj Maribor levi breg: Koban Franc, Sele pri Pragerskem, namestnik Lešnik Avgust, Slivnica; okraj Celje: Turnšek Pongrac, Polzela, namestnik Rebov Martin, Teharje; okraj Gornji grad: Steblovnik Martin, Šmartno ob Paki, namestnik Pečnik Ivan, Gornji grad;

okraj Ptuj: Prelog Franc, Sv. Marjeta niže Ptuja, namestnik Štamberger Janko, Središče ob Dravi; okraj Ljutomer: Rajh Jakob, Ljutomer, namestnik Režonja Štefan, Apače; okraj Slovenj Gradec: Sevcnikar Stanko, Velenje, namestnik Hribernik Franc, Šmartno pri Slovenj Gradcu; okraj Dolnja Lendava: Horvat Anton, Črensovci; okraj Laško: Orožen Martin, Sv. Štefan, namestnik Tratnik Miha, Brstnik.

Framasonstvo v Jugoslaviji je likvidirano, razšlo se je ter prenehalo delati v celoti. Niso pa še likvidirani vsi framasoni. Člani frama-

Iz carske opere k misijonarjem. Na morskem obali v Južni Kaliforniji stoji cerkva, v kateri poje ob praznikih ženska, ki ima bajno preteklost. Je to Marija Karinska, svojčas prva pevka carske opere v Petrogradu. Kot 12 letno dekle je izvajala takšne stvari na konju, da so se ji vsi čudili. Petja se je učila pri slavnem šaljaninu, ki jo je šolal na lastne stroške. Postala je operna pevka, miljenka vse Rusije. Gostovala je po vseh večjih gledališčih Evrope, v dveh letih je zaslužila dva milijona rubljev. Po svetovni vojni je Karinska bežala iz Rusije. Skozi Sibirijo je dospela na Kitajsko. V Sanghaju jo je neki režiser nastavljal za pevko in bi morala z njim po svetu. Toda do tega ni prišlo. Lepa Ma-

Junak divjine

Ameriški roman

Od tistega dne naprej se čuti tako osamljenega. Na zunaj se ni nič spremenilo, a njemu se zdi, da je ves svet drugačen. To, kar mu je bilo najljubše, je izgubljeno. Vrata Walserjeve hiše so se zaprla za njim, in sicer ravno v trenutku, ko je hotel nastopiti kot rešitelj. Marija je bolj verjela Rogerju ko njemu. Toda kaj za to! Ali je on njen varuh? Naj gre vse svojo pot! On je storil svojo dolžnost.

A ne gre samo za to. Eriku se zdi, da vidi Benjamin, plavalasga dečka, ki vprašujoče upira vanj svoje velike oči. Prej ga je dečko vedno veselo sprejel. Od tistega dne sem pa se je spremenil napram njemu. Njegov obraz je mrk, oči neprijazne. Često ga je vprašal, kaj mu je, a dečko je vedno samo skomignil. Nekoč pa je izbruhnilo iz njega. Jokaje je rekel: »Erik, jaz sem zaupal vate! Upal sem, da boš obračunal z njim. Boga sem prosil, naj ti pomaga, toda ti — ti...« Eriku se je zdelo, da se ves prizor na novo odigrava pred njim. Dečko je tako jokal, da so covboji, ki so bili v bližini, prisluhnili in je pes Kora začel cviliti. In ko se je že nabrala cela truma hlapcev in pastirjev okrog njiju, je Ben začel vpiti: »Zdaj se bo Marija omožila s tem Ro-

gerjem, ker ga ti nisi ubil! Nočem te več videti!« Vsi so se smejali, samo on ne. Zgrabil je dečka za roko in ga peljal na samotni kraj. Tam mu je vse povedal in ga zagotavljal, da ni mogel storiti drugače, ker nad Marijo ni imel oblasti. Bena njegove besede niso prepričale. Jezno je vpil: »Zakaj je nisi vzel za ženo?!« On mu je odgovarjal. Povedal mu je, da Marije tedaj še ni dobro poznal in da ga ona najbrž ne bi bila hotela vzeti. Tudi ta dopovedovanje niso nič zalegla. Otrok je še bolj jezno zavpil: »Erik, ti si bedak! Ali nisi opazil, da te je Marija ljubila? Kadar je prišla k Walserjevem, je vedno najprej povpraševala po tebi — dokler ni prišel vmes ta lopovski Roger. Oh, Erik, ti si zaigral svojo srečo! Zakaj nisi odstranil tega vsiljivca?!« Njemu je bilo težko ob vsem tem, a je premagal bol in tolažil Bena. A vse je bilo zaman. Dečko je nevtolažljivo jokal in venomer gnal svojo, da Mariji preti velika nevarnost. To se je zgodilo z Benjaminom.

Tudi starejši brat Will se je spremenil. Molčec je postal. Njega se je izogibal in če sta se slučajno srečala, je mrko odgovarjal na njegova vprašanja.

Erikove misli so se spet vrnile k Mariji. Pred njim je lebdela v tihí noči. Svetle zvezde so venčale njeno glavo. Nepremično je stala in vanj upirala pogled. Mladenič je skril obraz v dlani, ker ni mogel prenesti tega pogleda. Ni vedel, kaj se godi z njim, samo to je čutil, da nikdar ne bo srečen. Obupno je zajecal.